

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2022

Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Metaphoric Perceptions of Gifted and Talented Students about School Principal

Yazar Bilgisi / Author Information

Arif Aydeniz

Öğretmen, Antalya Bilim ve Sanat Merkezi, Antalya/Türkiye
Teacher, Antalya Science and Art Center, Antalya/Turkey
arifaydeniz85@hotmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5387-4794>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliř Tarihi / Received : 11.02.2022

Kabul Tarihi / Accepted : 16.05.2022

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2022

Atıf / Cite

Aydeniz, A. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin okul müdürü kavramına yönelik metaforik algıları. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 20-33. <https://doi.org/10.47503/jirss.1072109>

Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları¹

Metaphoric Perceptions of Gifted and Talented Students About School Principal

Özet

Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen ölçme, değerlendirme ve tanılama işlemleri ile özel yetenekli olarak belirlenen öğrenciler, örgün olarak eğitim-öğretim gördükleri normal okullarından sonra, yine bakanlığa bağlı olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde özel olarak öğrenim görmektedirler. Özel yetenekli olarak tanılanmış olan bu öğrenciler, yaşitlarından daha hızlı öğrenmekte, yaratıcılık, sanat ve liderlik alanlarında akranlarından daha ileride yer almakta, özel bir akademik yeteneğe, soyut fikirleri anlama becerisine sahip olan ve eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde yüksek bir performansa sahip olan bireylerdir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde yeteneklerine göre bireyselleştirilmiş özel bir eğitim ve öğretim programı görmekte olan bu öğrencilerin, öğrenim gördükleri kurumlardaki “okul müdürü”ne bakış açıları önem arz etmektedir. Çünkü bu bireyler sahip oldukları yetenekler açısından akranlarından çok ileride yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan değerlendirme işlemleri sonucunda özel yetenekli olarak tanılanmış olan öğrencilerin, eğitim-öğrenim gördükleri kurumlardaki okul müdürleri hakkındaki metaforik algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla, araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim yaklaşımı seçilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler, özel yetenekli öğrencilerden metaforlar aracılığı ile elde edilmiştir. Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılı içerisinde, Antalya ilinde bir bilim ve sanat merkezinde uygulanmıştır. Çalışma 5. ve 6. sınıf düzeyinde öğrenim gören özel yetenekli öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada özel yetenekli öğrencilere “Okul Müdürü..... gibidir/benzer. Çünkü.....” şeklinde boşlukların yer aldığı formlar sunulmuştur. Özel yetenekli öğrencilerden gelen cevaplar doğrultusunda elde edilen tüm veriler, içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiş ve özel yetenekli bireylerin okul müdürüne ilişkin metaforik algıları belirlenmiştir. Özel yetenekli öğrenciler “okul müdürü” kavramına yönelik olarak 60 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforların %93,34’ü olumlu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metaforik algı, Okul müdürü, Bilim ve Sanat Merkezleri, Özel yetenekli öğrenciler.

Abstract

In Turkey, the students who are determined as gifted by the measurement, evaluation and diagnosis processes carried out by the Ministry of National Education, after the regular schools where they are formally educated, receive private education in the Science and Art Centers, which are also affiliated to the ministry. These students, who are identified as gifted, learn faster than their peers, are ahead of their peers in creativity, art and leadership, have a special academic ability, the ability to understand abstract ideas, and have a high performance in educational activities. The point of view of these students, who receive a special education and training program individualized according to their abilities in Science and Art Centers, towards the “school principal” in the institutions they study is important. The aim of this research is to reveal the metaphorical perceptions of the students, who were identified as gifted as a result of the evaluation process made by the Ministry of National Education, about the school principals in the institutions where they study. For this purpose, the phenomenology approach, one of the qualitative research methods, was chosen within the scope of the research. The data used in the study were obtained from gifted students through metaphors. The research was carried out in a science and art center in Antalya in the 2021-2022 academic year. The study was carried out with gifted students studying at the 5th and 6th grades. In the study, “School Principal is like/similar to to gifted students. Because.....” forms with spaces are presented. All the data obtained were evaluated with the content analysis method and the metaphorical perceptions of the students were determined. Gifted students produced 60 metaphors for the concept of "school principal". 93.34% of these metaphors were positive.

Keywords: Gifted individuals, Metaphorical perception, School principal, Gifted students.

¹ Bu makalenin bir kısmı, “Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları” ismiyle, 19 Ekim 2021 tarihinde düzenlenen 5. Eğitim ve Değerler Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Bu araştırmada Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” hakkındaki algılarının metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Araştırmanın içeriğini özel yetenekli öğrenciler, “okul müdürü” kavramı ve bu kavrama bağlı metaforlar oluşturduğu için bu ifadelerle ilgili tanımların verilmesi uygun görülmüştür.

Kavram kelimesi ile ilgili “Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı...” (TDK Sözlük, 2022), “Bir şey hakkında zihinde beliren genel düşünce, aynı cinsten bütün şeyleri temsil eden soyut ve genel fikir” (Ayverdi, 2011), “Benzer özelliklere sahip varlık, düşünce ve olay gruplarına verilen isim” (Köksal, 2006) şeklinde tanımlar yapılmıştır.

Özel yetenekli bireyler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Bilim Sanat Merkezleri Yönergesinde “...yaştlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey...” olarak tanımlanmışlardır (MEB, 2019). Özel yetenekli olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından farklı ve ileri düzeyde özellikleri ile tanımlanmış olan bu bireylerin eğitim ve öğretimleri, stratejik, bilimsel, teknolojik, politik, sosyolojik, psikolojik açılardan hem ülkemiz hem de kendileri için önem arz etmektedir (MEB, 2013).

Ülkemizin geleceği için önemli bir husus olan özel yetenekli çocukların eğitimi, şu an ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde gerçekleştirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tanımlanmış olan öğrenciler normal okullarındaki eğitimlere destek olması açısından bu merkezlerde okul sonrası saatlerde eğitim ve öğretim faaliyetlerine alınmaktadırlar (Güneş, 2018).

Öğrencilerin akademik ve sosyal alanlarda başarılı olmalarını sağlayacak faktörleri sürdürme de okul müdürünün yönetici olduğu kuruma liderlik etmesi büyük öneme sahiptir (Duran & Cemaloğlu, 2020). Alanyazında yaptığımız taramalarda; Yalçın (2011), Yıldırım ve Uğur (2011), Turhan ve Yaraş (2013), Şahin ve Tüzel (2014), Aslan, Bilgili ve Kaya (2018), Doğan (2021) tarafından “okul müdürü” kavramına yönelik metafor çalışmalarının yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalar içerisinde sadece Doğan (2021) tarafından yapılan araştırmanın özel yetenekli öğrenciler ile (ilkokul düzeyi) gerçekleştirildiği görülmüştür. Eğitim kurumu müdürleri, kurumun öğrenciler, öğretmenler ve diğer personellerle beraber başarılı bir uyum içerisinde çalışmasında birinci derecede sorumlu oldukları için, özel ve üstün yetenekli öğrencilerin bu kurumların müdürlerine yönelik bakış açılarının, zihinlerinde yer alma şekillerinin, algılama biçimlerinin ve metaforlarının ortaya çıkarılması gerekmektedir. Açıkladığımız bu sebeplerden dolayı özel yetenekli bireylerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüttükleri bu kurumların yöneticilerine yönelik algıları önem arz etmektedir.

Metafor yaşanan bir deneyimi, kavramı ya da bir durumu, bireyin kendisinin daha iyi bildiği bir kavram ile açıklaması olarak tanımlanabilir. Okul yönetiminde görev alan kişilerin özellikleri, davranışları, yönetsel bakışları bu sayede metaforlar aracılığı ile açıklanabilmektedir (Kaya & Koca, 2020). Bu nedenle özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına yönelik algılarını belirlemek için metaforlar kullanılabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü”ne ilişkin algıları metaforik olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Ülkemizin geleceği konusunda önem arz eden bu bireylerin öğrenim gördükleri okulların idarecilerine yönelik algıları ve fikirleri, bu birimlerin ve kurumların şekillenmesi ve kurumların çağa ayak uydurması açısından önemlidir. Özel yetenekli bireylere sahip olan eğitim kurumları ve yönetim birimleri bünyesindeki uygulamaları ve politikaları, bu algıları da dikkate alarak şekillendirebilirler. Bu uygulama ve politika yenilikleri ortaya çıkacak olan olumlu ve olumsuz algılara göre belirlenebilir ve planlanabilir. Bu açıardan değerlendirdiğimizde, özel yetenekli bireylerin kurum müdürlerine dair algılarının ortaya çıkarılması hem gereklilik hem de önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için yapılan bu araştırma da nitel araştırma modellerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji (Olgu Bilim) yöntemi bireyin yaşadığı deneyimleri değerlendirmeyi amaçlar ve bu olgunun altındaki ortak anlamları, fikirleri bulmak için tanımlamaları ve yaşanmış deneyimleri açıklamaya çalışır. Bir başka deyişle bu yöntem vasıtasıyla bireylerin yaşamlarına, deneyimlerine ve görüşlerine ait veriler tanımlama ve yorumlama için bireylerden elde edilir (Onat Kocabıyık, 2015). Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin algılarını belirleyebilmek için metaforlar kullanılmıştır. Günümüzde birçok alanda kullanılan metafor kavramı özellikle sosyal bilimler alanlarında ve eğitim bilimleri alanlarında benzetme anlamında yoğun olarak kullanılmaktadır. Bilgi toplama ve aktarma gibi amaçlarının yanında metaforlar sayesinde bireyin dünyayı kavrama ve görme biçimlerini anlayabilmek mümkündür. Bu yönüyle metaforlar bireyin, soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olguyu açıklayabilmesine imkân sağlamaktadır (Güneş ve Tezcan, 2019).

Çalışma Grubu

Bu çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Antalya ilindeki bir Bilim ve Sanat Merkezinde kayıtlı ve merkez bünyesinde derslerine devam eden ortaokul düzeyinde 60 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu içerisine ulaşılan tüm öğrenciler dahil edilmiştir. Çalışma grubuna ait sınıf düzeyleri ve demografik özellikler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

Sınıf Düzeyi	n	%
BYF-1 (5. Sınıf)	30	50
BYF-2 (6. Sınıf)	30	50
Toplam	60	100
Demografik Özellikler	n	%
Kız	30	50
Erkek	30	50
Toplam	60	100

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırma için özel yetenekli öğrencilerden elde edilen veriler, metaforlar aracılığı ile toplanmıştır. Metaforları toplamak için kullanılan form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formun ilk bölümünde öğrencilerin sınıf düzeylerini ve cinsiyetlerini belirttikleri kısım bulunmaktadır. Formun ikinci kısmında ise, özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına yönelik bakış açılarını belirlemek amacıyla hazırlanmış olan;

*“Okul Müdürü benzer,
Çünkü”*

şeklinde, boş bırakılmış alanları bulunan cümleler yer almıştır. Hazırlanan form eğitim programları ve öğretim alanları uzman olan 2 kişi tarafından incelenmiş ve uygun görülmesinin ardından bu haliyle uygulanmıştır. Özel yetenekli öğrenciler tarafından üretilen metaforlar üzerinde içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi uygulama aşamasında, araştırmada üretilen tüm veriler incelenmiş ve görüş ve fikirleri de değerlendirilen özel yetenekli 60 öğrencinin “okul müdürü” kavramına ilişkin metaforları belirlenmiştir. Üretilmiş olan bu metaforlar, benzerliklerine göre sınıflandırılmış ve bu şekilde kategorilere ayrılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini belirleyebilmek amacıyla elde edilen bu verilerden oluşturulan kategoriler ve bu kategorilerin metaforlar ile olan uygunluğu 2 eğitim programları ve öğretim alanında uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmeden sonra görüş birliği sağlanan ve görüş ayrılığına düşülen kategoriler belirlenerek, Miles ve Huberman’ın güvenilirlik formülü kullanılarak güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Baltacı, 2017). Hesaplama sonuçlarına göre “Okul Müdürü” kavramı için güvenilirlik katsayısı %90 olarak çıkmıştır.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu araştırmanın etik izni, Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 25.03.2022 tarihli 125 sayılı kararı ile alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına ilişkin olarak oluşturdukları metaforlara ait verilere yer verilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin oluşturmuş oldukları metaforlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Okul Müdürü” Kavramına Yönelik Metaforları

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Başkan	10	16,66	Ceviz	1	1,66
Cumhurbaşkanı	9	14,99	Değişik Bir Duygu	1	1,66
Yönetici	8	13,33	Disiplinli ve Eğlenceli	1	1,66
İyi Birisi	3	4,99	Hâkim	1	1,66
Patron	2	3,33	Kral	1	1,66
Lider	2	3,33	Kural Koyucu	1	1,66
Öğretmen	2	3,33	Kurallar	1	1,66
Anne ve Baba	2	3,33	Lastik	1	1,66
Sınıf Başkanı	2	3,33	Nöbetçi	1	1,66
Ağaç Gölgesi	1	1,66	Orkestra Şefi	1	1,66
Aile	1	1,66	Patates	1	1,66

Arkadaş	1	1,66	Polis	1	1,66
Astronot	1	1,66	Şoför	1	1,66
Bilgili Biri	1	1,66	Tatlı Biri	1	1,66
Ceo	1	1,66			
Toplam			60	100	

Tablo 2’de görüldüğü üzere özel yetenekli öğrenciler tarafından “okul müdürü” kavramına dair en yüksek metaforlar başkan (10), cumhurbaşkanı (9), yönetici (8) olmuştur. Bunlara ilaveten patron, sınıf başkanı, ceo, kral metaforları okul müdürünün “güç” yönünü ön plana çıkartırken, iyi birisi, ceviz, değişik bir duygu, disiplinli ve eğlenceli, lastik, tatlı biri metaforları okul müdürü kavramının kişilik özellikleri yönünü ortaya koymuştur. Bunun yanında ağaç gölgesi, hâkim, kural koyucu, kurallar, nöbetçi ve polis metaforları da okul müdürünün “koruyucu” tarafını öne çıkarmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin oluşturduğu metaforların mantıksal dayanakları analiz edilerek bu metaforlar 7 ayrı kategori altında sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilerek oluşturulmuştur. Bu kategoriler; güç, kişilik, koruyucu, yetiştiren-şekil veren, liderlik, bilgi ve fiziksel kategorileri olarak belirlenmiştir. Sınıflandırılmış olan bu kategoriler ve içeriğinde bulunan metaforlar Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Okul Müdürü” Kavramına Yönelik Metafor Kategorileri

K. No	Kategori Adı	Metaforlar	f	%
1	Güç	Başkan (10), Cumhurbaşkanı (9), Yönetici (8), Patron (2), Sınıf Başkanı (2), Ceo (1), Kral (1)	33	54,99
2	Kişilik	İyi Birisi (3), Ceviz (1), Değişik Bir Duygu (1), Disiplinli ve Eğlenceli (1), Lastik, Tatlı Biri (1)	8	13,33
3	Koruyucu	Ağaç Gölgesi (1), Hâkim (1), Kural Koyucu (1), Kurallar (1), Nöbetçi (1), Polis (1)	6	9,99
4	Yetiştiren-Şekil Veren	Anne ve Baba (2), Öğretmen (2), Aile (1), Arkadaş (1)	6	9,99
5	Liderlik	Lider (2), Şoför (1), Orkestra Şefi (1)	4	6,66
6	Bilgi	Astronot (1), Bilgili Biri (1)	2	3,33
7	Fiziksel	Patates (1)	1	1,66
Toplam			60	100

Özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” ile ilgili metaforlarını değerlendirdiğimizde, bu metaforların %54,99’u Güç kategorisine, %13,33’ü Kişilik kategorisine, %9,99’u Koruyucu kategorisine, %9,99’u Yetiştiren-Şekil Veren kategorisine, %6,66’sı Liderlik kategorisine, %3,33’ü Bilgi Kategorisine ve %1,66’sı Fiziksel kategorisine yerleşmiştir.

1. Kategori: Güç

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların güç, yönetim vb. özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 33 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Başkan (10), Cumhurbaşkanı (9), Yönetici (8), Patron (2), Sınıf Başkanı

(2), Ceo (1), Kral (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşlerinin bazıları şu şekildedir;

“Başkan gibidir, çünkü okulu yönetir” Ö1

“Patron gibidir, çünkü okulun yöneticisi odur” Ö4

“Yönetici gibidir, çünkü öğretmenleri yönetir” Ö5

“Sınıf başkanı gibidir, çünkü önemli biridir ama kendini fazla abartır” Ö16

“Ceo gibidir, çünkü onun gibi yönetir” Ö18

“Cumhurbaşkanı gibidir, çünkü ikisi de topluluk yönetir” Ö25

“Kral gibidir, çünkü her şeye o karar verir” Ö42

2. Kategori: Kişilik

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların kişisel özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 8 metafor bulunmaktadır. Bunlar: İyi Birisi (3), Ceviz (1), Değişik Bir Duygu (1), Disiplinli ve Eğlenceli (1), Lastik (1), Tatlı Biri (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşlerinin bazıları şu şekildedir;

“Tatlı biridir, çünkü çok sevecendir” Ö2

“Disiplinli ve eğlencelidir, çünkü tüm okulun sorumluluğu üzerindedir ama çocukları neşelendirmelidir” Ö7

“Değişik bir duyguya benzer, çünkü okul müdürümüz dıştan sinirli, ama aslında güzel bir insandır” Ö20

“Lastik gibidir, çünkü yumuşaktır, esner ve fazla gerdiğinizde kopar” Ö21

“İyi birisi gibidir, çünkü bilsemi güzel yönetir” Ö48

“Ceviz gibidir, çünkü kabuğu serttir” Ö4

3. Kategori: Koruyucu

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların toplumsal düzeni sağlama vb. kavramlar ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 6 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Ağaç Gölgesi (1), Hâkim (1), Kural Koyucu (1), Kurallar (1), Nöbetçi (1), Polis (1) şeklindedir. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Kurallara benzer, çünkü hiçbir öğrenci onu sevmez (ben seviyorum)” Ö8

“Kural koyucu gibidir, çünkü okulun kurallarını o koyar” Ö9

“Hâkime benzer, çünkü hâkim gibi o da okulla ilgili kararları alır” Ö14

“Nöbetçi gibidir, çünkü sürekli dolaşır” Ö26

“Polis gibidir, çünkü ceza almaktan korkarsın” Ö38

“Ağaç gölgesi gibidir, çünkü iyi veya kötü bir şey olduğunda onun yanına gidersin” Ö43

4. Kategori: Yetiştiren-Şekil Veren

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların öğrencileri yetiştiren ve onların davranışsal ve zihinsel yapılarına etki eden kişiler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 6 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Anne ve Baba (2), Öğretmen (2), Aile (1), Arkadaş (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Arkadaş gibidir, çünkü bizimle ilgilenir” Ö10

“Anne ve baba gibidir, çünkü o da bizimle ilgilenir” Ö19

“Öğretmene benzer, çünkü o da bir hocadır” Ö22

“Aile gibidir, çünkü ona her şeyi sorabilirsin” Ö47

5. Kategori: Liderlik

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların liderlik, önderlik vb. özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategori içerisinde yer alan metaforlar ve cevaplar diğer kişilik özelliklerinden farklı olan eylemsel metaforlar olarak değerlendirilmiştir. Bu kategoride 4 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Lider (2), Şoför (1), Orkestra Şefi (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Lidere benzer, çünkü herkesi yönetir” Ö11

“Orkestra şefi gibidir, çünkü orkestra gibi okulu yönetir” Ö29

“Şoför gibidir, çünkü okulu o taşır” Ö32

6. Kategori: Bilgi

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların bilgi, bilim vb. özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 2 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Astronot (1), Bilgili Biri (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Bilgili biridir, çünkü bilimle ilgili şeyler yapıyor” Ö3

“Astronot gibidir, çünkü odasında bir teleskop var” Ö37

7. Kategori: Fiziksel

Bu kategori oluşturulurken öğrencinin vermiş olduğu cevap analiz edilmiş ve cevabın fiziksel özellik ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 1 metafor bulunmaktadır. Bu metafor: Patates (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencinin bu kategori altında yer alan görüşü şu şekildedir;

“Patates gibidir, çünkü ikisi de tombik” Ö44

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarını değerlendirdiğimizde özel yetenekli öğrencilerin «okul müdürü» kavramına yönelik metafor algılarına ait kategoriler ve oranları şu şekildedir;

Güç (%54,99), Kişilik (%13,33), Koruyucu (%9,99), Yetiştiren-Şekil Veren (%9,99), Liderlik (%6,66), Bilgi (%3,33) ve Fiziksel (%1,66) olduğunu görmekteyiz.

Bu sonuçları değerlendirdiğimizde, “okul müdürü” özel yetenekli öğrenciler arasında devletin bir yansıması, bir güç odağı, bir otorite sistemi ve merkez bir nokta olarak görülmüştür (Güç %54,99).

Bunun yanında “okul müdürü” kavramı bireyleri yetiştiren, onlara önderlik eden, yönlendiren ve insanların hayatını devam ettirmelerinde koruyucu bir unsur olarak görülmüştür (Koruyucu, Yetiştiren-Şekil Veren, Liderlik, %26,64). Ayrıca “okul müdürü” kavramını, vermiş oldukları cevaplar ile, kişinin bireysel özellikleri ile bağdaştıran öğrenciler de bulunmaktadır (Kişilik, Bilgi, Fiziksel %18,32). Özel yetenekli öğrencilerin vermiş oldukları cevapları değerlendirdiğimizde, “okul müdürü” kavramına yönelik olarak üretilmiş olan 60 metafor ve cümlelerin sadece 4 tanesi olumsuz ifade içermektedir. Öğrencilerin metafor ve ifadelerinin %93,34 oranında yüksek bir oranda olumlu olduğunu söyleyebiliriz.

«Okul Müdürü» kavramı için alan yazında yapılan araştırmalarda, özel yetenekli öğrenciler için yapılan yalnızca bir araştırmaya (Doğan, 2021) ulaşılmıştır. Bununla birlikte “okul müdürü” kavramı için metaforlar ile ilgili olarak alanyazında şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Yalçın (2011) tarafından ilköğretim okulu öğrencilerine uygulanan çalışmada, katılımcıların ürettikleri metaforların olumlu algılar içerdiği ve okul müdürlerinin çoğunlukla öğrenci ve öğretmenleri koruyarak okulda güven verici bir ortam oluşturmaya çalışan, öğrencileri yönlendiren kişiler olduğu belirtilmiştir. Yıldırım ve Uğur (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) okul müdürü ile ilgili daha çok olumsuz algılara sahip olduğu ortaya çıkarılmıştır. Turhan ve Yaraş (2013) tarafından ilkokul düzeyindeki öğrenciler ile gerçekleştirilen çalışmada «okul müdürü» güvenilir, güce sahip, lider, çalışkan bilgili, yol gösterici gibi olumlu olarak algılanmıştır. Şahin ve Tüzel (2014) tarafından yapılan araştırmada ilkokul öğrencilerinin okul yöneticilerini anlatırken olumlu figürler kullandıkları görülmüştür. Aslan, Bilgili & Kaya (2018) tarafından farklı türdeki 5 lise üzerinde okul müdürü kavramı üzerinde yapılan çalışmaya göre; 104 öğrenci olumsuz kategorisinde değerlendirilen metaforları üretirken, olumlu kategoride metafor üreten öğrencilerin sayısı 79’da kalmıştır. Doğan (2021) tarafından 2019-2020 eğitim öğretim yılında elde edilen verilere göre, Bilim ve Sanat Merkezlerinde ilkokul düzeyinde (Destek Programı) öğrenim gören öğrencilerin müdür kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için yapılan çalışmaya göre katılımcıların yarısından fazlası okul müdürü kavramı hakkında olumlu metaforlar üretmiştir.

Elde ettiğimiz verilere göre, 5. ve 6. sınıf düzeyinde (BYF-1, BYF-2) özel yetenekli öğrencilerin «okul müdürü» kavramının bilişsel yapılarında olumlu metaforlar ve kategoriler ile bağlantılı olduğunu söyleyebiliriz (%93,34). Öğrencilerin büyük çoğunluğu «okul müdürü» kavramını olumlu kişisel özelliklerle ilişkilendirmiştir (tatlı birisi, iyi birisi, eğlenceli, güzel insan, yumuşak insan). Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin yarısından fazlası, «okul müdürü» kavramını, bir devlet-güç yapısı olarak görmektedirler. Yine özel yetenekli öğrencilerin en çok ürettikleri metaforlar arasında Güç kategorisi dışında, «iyi birisi, lider, anne baba» metaforları yer almaktadır.

Öneriler

- 1) Araştırmamızda bir Bilim ve Sanat Merkezindeki 60 öğrenci ile çalışılmıştır. Daha fazla kuruma ve özel yetenekli öğrenciye ulaşarak hem özel yetenekli öğrenciler için hem de okul idarecileri için daha kapsamlı sonuçlara ulaşabilecek çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.
- 2) Özel yetenekli öğrenciler üzerine okul idaresi, yönetimi vb. konularda yapılacak akademik çalışmaların artırılması önerilmektedir.
- 3) Özel yetenekli öğrencilerde «okul müdürü» kavramı yapılan araştırmalarda genel olarak olumlu iken, sonuç ve tartışma bölümünde açıklanan çalışmalarda yer alan normal öğrencilerde olumsuz sonuçlar bulunmaktadır. Bu durumun sebepleri üzerine araştırmalar yapılabilir.

- 4) Okul müdürü üzerine olumlu kategori de görüşleri olan özel yetenekli bireylerin bu algılarını daha da kuvvetlendirecek yenilikler ve çalışmalar yapılabilir.
- 5) Bu alanda araştırmaların MEB tarafından takip edilmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi, akabinde yapılacak iř ve uygulamalarda araştırma sonuçlarına dikkat edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aslan, O. & Bilgili, A. & Kaya, V. (2018). Liselerde okuyan öğrencilerin okul müdürüne ilişkin metaforik algıları. *Bilim Armonisi*. 1, (1), s. 11-17. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilar/issue/41115/500255> adresinden 15/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ayverdi İ. (2011). *Misalli büyük türkçe sözlük*. Kubbealtı Neşriyat.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde miles-huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/318527> adresinden 10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Doğan, Ü. (2021). Bilim sanat merkezlerine devam eden özel yetenekli öğrencilerin müdür kavramına ilişkin metaforik algıları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. (39), 104-116. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.169>
- Duran, A. & Cemaloğlu, N. (2020). Başarılı okul müdürü kimliği üzerine fenomenolojik bir analiz: Alandan sesler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 2(1), 12-39. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/neueefd/issue/52094/731243> adresinden 16/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Güneş, A. (2018). Türkiye’de bilim sanat merkezleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 5, (6), 185-193. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/41000/494946> adresinden 10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Güneş, C. & Tezcan, R. (2019). Metafor nedir, ne değildir? B. Kılcan (Ed.), *Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. (4. Baskı, ss. 1-14) Pegem Akademi.
- Kaya, M. & Koca, İ. (2020). Okul müdürü kavramına ilişkin metafor araştırmalarının incelenmesi: bir meta-sentez çalışması. *Alanyazın Eleştirel İnceleme Dergisi, Eğitim Bilimleri*. 1(1), 23-38. <http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0101.23.38>
- Köksal, M. S. (2006). Kavram öğretimi ve çoklu zekâ teorisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 14(2), 473-480. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49104/626623> adresinden 15/12/2021 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2019). *MEB Tebliğler Dergisi*. 82(2747). Aralık 2019.
- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2013). https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zetyeteneklibireylerin_eitimstratejiveuygulamaklavuzu.pdf adresinden 15/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Onat Kocabıyık, O. (2015). Olgü bilim ve gömülü kuram: bazı özellikler açısından karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(1), 55-66. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkefd/issue/21483/230242> adresinden 10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Şahin, D. & Tüzel, E. (2014). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (17), 355-396. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adyusbd/issue/1404/16608> adresinden 30/04/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Turhan, M. & Yaraş, Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler*

Dergisi. 23, (1), 129-145.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/firatsbed/issue/45177/565617> adresinden
16/01/2022 tarihinde erişilmiştir.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.sozluk.gov.tr, Erişim Tarihi: 15.01.2022

Yalçın, M. (2011). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *TC Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Sonuç Raporu*. Proje No:2010/29.

Yıldırım, N. & Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi.* 19, (2), 409-426.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49052/625755> adresinden
10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

Introduction

According to the Science and Art Centers Directive published by the Ministry of National Education, gifted individuals "... learn faster than their peers; They are defined as individuals who are ahead in creativity, art, leadership capacity, have special academic abilities, can understand abstract ideas, like to act independently in their interests, and perform at a high level..." (MEB, 2019). The education and training of these individuals, who have been identified as gifted with their different and advanced features by the Ministry of National Education, is important both for our country and for themselves in terms of strategic, scientific, technological, political, sociological and psychological aspects (MEB, 2013).

The education of gifted children, which is an important issue for the future of our country, is currently carried out in Science and Art Centers affiliated to the Ministry of National Education in our country. Students who have been identified by the Ministry of National Education are included in education and training activities in these centers during after-school hours in order to support the education in their regular schools (Güneş, 2018).

It is of great importance that the school principal leads the institution in which he is the manager, in maintaining the factors that will enable students to be successful in academic and social fields (Duran & Cemaloğlu, 2020). Since the principals of educational institutions are primarily responsible for the successful work of the institution with students, teachers and other personnel, it is necessary to reveal the perspectives of special and gifted students towards the principals of these institutions, the way they take place in their minds, their perception styles and metaphors. For these reasons we have explained, the perceptions of gifted individuals towards the managers of these institutions where they carry out their education and training activities are important."

Method

In this study, which was conducted to reveal the perceptions of gifted students about the concept of "school principal", the phenomenology model, one of the qualitative research models, was used.

This study was carried out in the 2021-2022 academic year with 60 secondary school students registered in a Science and Art Center in Antalya and continuing their classes in the center. All the students reached in the study group were included.

For this research, data obtained from gifted students were collected through metaphors. The form used to collect the metaphors was prepared by the researcher. In the first part of the form, there is a section in which students specify their grade level and gender. In the second part of the form;

"School Principal similar,

Because"

in the form, there are sentences with blank spaces.

Content analysis was applied on the metaphors produced by gifted students. The data produced in the research were examined and the metaphors of the "school principal" concept of 60 gifted students, whose opinions and ideas were also evaluated, were determined. These produced metaphors were classified according to their similarities and categorized in this way. In order to determine the reliability of the study, the categories created from these data and the suitability of

these categories with metaphors were evaluated by an expert in the field of education and training.

Findings

The highest metaphors for the concept of "school principal" by gifted students were president (10), president (9), manager (8). In addition to these, metaphors of boss, class president, ceo, king highlight the "power" aspect of the school principal, while the metaphors of a good person, walnut, a different emotion, disciplined and fun, rubbery, sweet person revealed the personality traits of the concept of school principal. In addition, the metaphors of tree shadow, judge, rule maker, rules, guard and police highlighted the "protective" side of the school principal. The logical bases of the metaphors created by gifted students were analyzed and these metaphors were classified under 7 different categories. These categories are; power, personality, protective, nurturing-shaping, leadership, knowledge and physical categories.

When we evaluate the metaphors of gifted students about the "school principal", 54.99% of these metaphors belong to the Power category, 13.33% to the Personality category, 9.99% to the Protector category, and 9.99% to the Trainer-Shape category. They were placed in the Giver category, 6.66% in the Leadership category, 3.33% in the Information Category and 1.66% in the Physical category.

Conclusion and Discussion

When we evaluate the results of the research, the categories and ratios of the metaphor perceptions of the gifted students towards the concept of «school principal» are as follows;

Power (54.99%), Personality (13.33%), Protector (9.99%), Trainer-Shaper (9.99%), Leadership (6.66%), Knowledge (3.33%) and Physical (1.66%).

When we evaluate these results, the "school principal" was seen as a reflection of the state, a power center, an authority system and a central point among gifted students (Power 54.99%). In addition, the concept of "school principal" was seen as a protective element that trains individuals, leads and directs them, and keeps people alive (Protector, Trainer-Shaper, Leadership, 26.64%). There are also students who associate the concept of "school principal" with the answers they give and the individual characteristics of the person (Personality, Knowledge, Physical 18.32%). When we evaluate the answers given by the gifted students, only 4 of the 60 metaphors and sentences produced for the concept of "school principal" contain negative expressions. We can say that the metaphors and expressions of the students are positive at a high rate of 93.34%.

According to the data we obtained, we can say that the concept of «school principal» of gifted students at the 5th and 6th grades (BYF-1, BYF-2) is associated with positive metaphors and categories in their cognitive structures (93,34%). Majority of the students associated the concept of «school principal» with positive personal characteristics (sweet person, nice person, funny, nice person, soft person). In addition, more than half of the gifted students see the concept of "school principal" as a state-power structure. Again, among the metaphors most produced by gifted students, there is the metaphor of "good person, leader, parent", apart from the category of Power.